

KESKKONNAAMET

**Karula rahvuspargi, Karula loodusala ja
Karula linnuala kaitsekorralduskava
koostamise külastuskorralduse ja
keskkonnahariduse töögrupi koosolek**

PROTOKOLL

Ähijärve, 06.04.2018

[Registreerimise kuupäev]
[Registreerimisnumber]

nr

Algus kell 09.00, lõpp kell 12.00

Juhataja: Kadri Kuusksalu
Protokollija: Eleri Laidma
Osalejad: nimekiri esitatud protokollis lisana

Päevakord:

- ülevaade hetkeseisust külastuskorralduse ja keskkonnahariduse vallas
- visioon ja eesmärgid
- eesmärkide saavutamiseks vajalikud tegevused (arutelu algus)

Kõiki päevakorrapunkte käsitletakse paralleelselt.

Kuulati:

Kadri Kuusksalu sissejuhatus teemasse.

Arutelu:

Vaatetornid ja matkarajad:

H. Kivisild: aastas käib teabepunktis natuke alla 5000 inimese, ca 30000-40000 inimest käib rahvuspargis üldse. Rahvuspark on populaarne ka välituristide hulgas. Mäekonnu vaatetorn on hetkel ainuke toimiv torn rahvuspargis. Matkaradadega on üldiselt hästi, RMK hoiab hästi silma peal. Üle vaatamist vajab hetkel keskuse lähiümbrus.

O. Till: Üle vaatamist vajab palju rohkem asju. Näiteks Rebasemõisa torn. Lisaks puuduvad liikumispuudega inimestele mõeldud rajad. Olen Ähijärve rajal näinud, kuidas üks laps oli ratastoolis ja teda siis üritati kuidagi lükata olemasoleval laudteel. Võimalusena peaks siiski kavast sees olema laiema laudtee rajamise võimalus.

T. Denks: Torni remont seisab maaomandi küsimuse taga. Kui maaomand saaks korda, läheks ühe hankega töösse.

H. Kivisild: tähist on järgmisesse kavasse sisse panna, et mõlemad tornid jääksid alles piirkonda.

T. Denks: ühe vaatetorni maksumus on 250 000, euroopafondi toel saab seda toetada, aga oma eelarvega ei jõua kindlasti neid hoida.

T. Trolla: Mäekonnu torn, kauaks see?

M. Urbanik: Võimalik, et ca paar aastat.

H. Kivisild: Karulasse peaks ikkagi jääma 2 torni.

T. Denks: finantsiliselt on prioriteet valmis ehitada Rebasemõisa torn.

H. Kivisild: teised rajad, need ikka jäävad?

T. Denks: kui meil ei teki maaomandiga küsimusi, siis ei tekigi probleeme. Kui tekib maaomandiga probleem, võib päevapealt olukord muutuda. Ilma maaomaniku nõusolekuta ei saa RMK rada hoida. Eesmärk on minna hetkel olemasolevate radadega edasi.

M. Urbanik: korda tuleb teha laste mänguväljak.

T. Denks: külakiik on meelega jäetud asendamata, vastutuse küsimus. Me vaatame selle pilguga ka, et asjad oleksid ohutud. Hetkel ootame, mis hakkab saama teise majaga, kes on uus rentnik ja mis on tema mõtted.

T. Ilmet: võime pakkuda kunstiakadeemia noortele välja, et nad võiksid siia midagi teha (analoogne nagu Pähnis). Ideekonkurss.

H. Kivisild: lähtuda tuleks rahvuspargist, tehtu peaks sobima keskkonda.

O. Till: olen koostööd teinud kunstiakadeemia noortega, julgustan nendega koostööd tegema. Nad on võimelised traditsioonilise põimima uuega.

H. Kivisild: lõkke ja telkimiskohad. Vanas kavas on hästi detailselt, uude kavasse ei ole nii detailselt vaja.

T. Trolla: Karula kaitsekorralduskavasse tulevad sisse kõik võimalikud asjad. Fantaseerime. Asju tuleb võimalikult palju kirja panna.

T. Denks: tuleb panna võimalusel, kuna kehtiv kava on aluseks tegevuste planeerimisel.

H. Kivisild: meil ei ole Karulas sellist osa, kuhu suunata erivajadustega inimesi. Invarajad ei pea väga pikad olema.

T. Denks: järveni ja sealse lõkkekohani peaks saama ratastooliga minna. Neid laiu radu kasutatakse peamiselt ka lapsevankriga liikumiseks. Peame mõtlema sellele.

M. Urbanik: puuetega inimeste koda tegi kunagi siin ürituse, kus küsisin, kas neil on ideid, mida

peaks muutma/juurde tegema. Ideid ei tulnud.

T. Denks: kui me mingi suuna leiame, siis see saab olema olemasoleva taristu baasil. Kui leiame, et mingi lõkkekoha juures on vaja midagi muuta/teha, siis teeme.

M. Urbanik: Kogrejärve juures on meil tehtud invatee, aga seal ei ole kordagi ühtegi invaliidi liikumas näinud.

T. Denks: eesmärk on, et ta näeb järve siit poolt.

R. Saarna: kui meil oleks lai laudtee, saaksime seda reklaamida, et meil on.

H. Kivisild: kuidas on turismiinfokeskuse pilgu läbi?

E. Luik: erivajadusega inimesi väga ei käi, keskmine klient on noor – seljakotiga, kes tahab loodust näha.

T. Denks: uuringust tuli ka välja, et võiks olla. Kuigi kasutajaid ei ole nii palju, kui võiks olla. Meil ei ole mõistlik teha 100 meetrit laia laudteed, seal taga peab olema mingi väärtus.

T. Trolla: rahvuspargid on ikka sellised kohad, kuhu tullakse üle maailma. Rahvuspargis võiks selline osa olla.

T. Denks: ei usu, et see 100m laia laudteed, toob oluliselt külastajaid juurde.

T. Ploom: seda rada kasutaksid kindlasti ka paljud teised piiratud liikumisega inimesed.

M. Urbanik: invaliidil puudub juurdepääs ka ekspositsioonile.

Lõkkekohad:

H. Kivisild: lõkkekohad, kas kõik jäävad, mis praegu kirjas on?

T. Denks: eelmises kaitsekorralduskavas oli eesmärk aktiivset puhkust viia rahvuspargi piirile (pargi südamest välja). Oleme seda jälginud. Need lõkkekohad, mis hetkel on kasutuses, jäävad. Probleem on ühe rajalõiguga.

M. Urbanik: projekti abiga vahetatakse päris mitmes kohas inventar välja.

H. Kivisild: kui vaadata suuremas pildis, siis EAS reklaamib ainult rahvusparke, mis on neile prioriteetne.

T. Denks: üks mure on radadega. Ideeliselt kaitse-eeskirjad on hästi erinevad, Karula puhul on nii, et kui me tahame näiteks murutraktori või ATV-ga radasid niita, siis tuleb selleks kaitseala valitsejalt iga kord eraldi luba taotleda. Kas selle probleemi võiks kuidagi kirja panna?

K. Kuusksalu: see eeldaks kaitse-eeskirja muudatusettepanekut. Eeskirjas võiks see kirjas olla siis umbes nii, et kaitseala valitseja nõusolekuta on lubatud sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine olemasoleva rajatise hooldamiseks. Selle teema peab veel korraks läbi mõtlema.

Supluskohad:

H. Kivisild: järgmine teema on supluskohad. Kui palju RMK sellega tegeleb?

M. Urbanik: sellega peaks tegelema KOV.

Matkamarsruudid:

H. Kivisild: mõnes rahvuspargis on välja töötatud soovituslikud matkamarsruudid.

O. Till: kunagi sai siin samuti tehtud, kui tehti külastuskorralduskava rahvuspargile.

M. Urbanik: rahvuspark tšoneeriti ära vastavalt sellele, kus on aktiivsem ala, kus looduslikum ja kuhu üldse minna ei tohiks.

O. Till: see peaks kusagil olema olema.

Infotahvlid:

H. Kivisild: infotahvlid matkaradade juures. Eesmärk, et need oleksid püsti ja loetavad.

T. Denks: mingil hetkel peame tõenäoliselt hakkama keeltele mõtlema.

T. Ploom: kui läheb keelte osas tihedaks, siis see kiri läheb väikseks. Rõhku tuleks ehk panna fotodele.

O. Till: kuidas on võru keelega? Võiks olla kasvõi üks lause vms.

H. Kivisild: võiks kavassee tegevusena ette näha, siis on võimalus selle töö tellimiseks.

Ü. Anijer: võru keelt võiks kasutada lasterajal, lapsed on õpihimulised.

H. Kivisild: suurte Karula rahvusparki tutvustavatel stendidel võiks olla ka rahvusparki logo.

T. Denks: see on jätkuvalt segane värk.

T. Ilmet: see on väga hea küsimus. Selle võiks kavassee sisse kirjutada.

T. Denks: milline on Karula rahvusparki logo?

T. Trolla: paljud viidad on väsinud ja viltu.

H. Kivisild: kavassee peaks sisse kirjutama, et viidad vajaksid ka üle vaatamist/vahetamist. KeA visioon on, et kaitsealale sisenemist tähistab tammeleht.

K. Kuusksalu: piiritähiste ülevaatus ja kaardikiht on AS Kobrasel juba tehtud.

Tõkkepuud:

T. Denks: tõkkepuud kästi paar aastat tagasi ära korjata. Anti mõista, et tõkkepuu takistab inimestel loodusesse minemist.

M. Urbanik: Õdri järve puhul võiks siiski olla tõkkepuu.

T. Denks: tuleks kavasse kirja panna, et vajalik on liikumise tõkestamine teatud kohtades (N: Õdri järve ääres).

O. Till: sõidetakse Rebasemõisa torni juurde ka.

Parklad:

H. Kivisild: kas on midagi mis peaks parklatega seoses kirja saama? Täiendusi ei ole. Edasi vaataks keskkonnahariduse osa. Hetkel toimetavad siin KeA ja RMK.

Keskkonnaharidus:

H. Kivisild: Edasi vaataks keskkonnahariduse osa. Hetkel toimetavad siin KeA ja RMK.

M. Urbanik: räägiti, et teisele majale on kindel huviline olemas.

T. Denks: meie sellega ei tegele, tegeleb kinnisvaraosakond. Huvilised olid mingid laagrikorraldajad, loodusega tegelejad. Majutus-toitlustus.

K. Kuusksalu: KeA huvi on, et Karulas oleks võimalik läbi viia ka ülikoolide praktikaid ja võimalusel oleks teine maja ööbimiskohaks praktilal viibivatele tudengitele.

H. Kivisild: kas kavas oleks oluline kajastada, et külastuskeskus on jääv?

T. Denks: keeruline on ekspositsiooni osadega, kas KeA annab RMK-le õiguse neid uuendada? Hoone on meie oma, aga ekspositsioon KeA oma ning see vajaks uuendamist. Hetkel on meil õigus toimetada ainult eesruumis ja õues.

H. Kivisild: minu huvi on, et see keskus oleks toimiv. Tavakülastaja jaoks pole tähtis, kes selle sisustuse on siia tellinud.

T. Denks: hetkel me ei saa midagi teha.

T. Trolla: prioriteedid tuleks paika panna. Ekspositsioon vajab uuendamist.

H. Kivisild: väliekspositsioon, kas sinna on ka vaja midagi uut juurde mõelda?

O. Till: saame kavasse kitsaskohad kirja panna. Hetkel on teada, et õppeklass ja ekspositsioon ei mahu ühte ruumi.

H. Kivisild: rahvusparki tutvustavad ka vabaihendused. Teie viite ka läbi õppeprogramme?

O. Till: räägin MTÜ Maavillase esindajana, et meil ei ole niivõrd palju rahvuspargi

tutvustamist, pigem lambad ja vill. Karula Hoiu Ühingul on hetkel kõige ägedam asi pillilaagri läbiviimine. Sel aastal toimub see neljandat korda.

T. Trolla: Kaikamäe, seal on samuti majutushoone, mida renoveerime, et oleks toimiv maja. Kooskäimiskoht külaelanikele, toimuvad looduslaagrid (taimeõpped, keskkonnahariduslikud koolitused), see nägemus jätkub.

H. Kivisild: KeA korraldab noore looduskaitseja laagrit, mis on suunatud kohalikele noortele. Eesmärk, et see ka ikka jätkuks. Toetada laste hulgas loodushuvi.

K. Karjus: Metsamoori perepark ei ole enam tegev. On uus ettevõtmine Tervisekodu, OÜ Ürg.

O. Till: Latika talu kuulub nüüd ka muusikutele. Neil olevat ka plaanis laagrite korraldamine.

H. Kivisild: läbi on käinud selline mõte ka, et kui me korraldame siin keskuses õppeid, ei ole see sihtrühm ainult see kohalik rahvas. Rahvuspark võiks olla teabekeskus, kus tutvustatakse kultuuripärandit ka väljapoole.

O. Till: oluline küsimus on, kas me tahame siia rohkem inimesi?

T. Trolla: kas KeA ei saaks teha nii, et välistatud oleksid suured üritused (ralli, sõjalised õppused, orienteerumine). Kas rahvuspark on selleks õige koht? Rohkem tuleb panustada täiskasvanute koolitamisele.

Säästev turism:

H. Kivisild: säästev turism. Me ei soovi siia massiüritusi, aga samas soovime anda turistile elamusi. Kui turismitalu (Metsamoori perepark) on tegevuse lõpetanud, võiks sildid maha võtta.

T. Denks: korrektsuse mõttes, kui ettevõtte enam ei eksisteeri, tuleks vanad sildid likvideerida. Kavas võiks märkida, et vaeinfoga silte ei ole korrektne üleval hoida.

H. Kivisild: hea mõte on teenusepakkujatele enne hooaja algust teada anda. Matsalu rahvuspargil on taotletud säästva turismi sertifikaat. Võimalusel võime kavas kajastada säästva turismi põhimõtteid. Näiteks ei kahjusta kultuuripärandiväärtusi, loodusväärtusi jne.

T. Trolla: need tuleb läbi vaadata, kas sinna on midagi juurde panna. Asjad on ajas muutunud.

T. Denks: hetkel on Karula rahvuspargi külastus väike. Kas on probleem, kui EAS seda propageerib?

O. Till: hetkel on siia sattunud peamiselt tore ja huviline. Satub ka vähem toredaid turiste. Turistide hulk võiks kasvada natuke, mitte palju.

Teed:

T. Trolla: vanas kavas on kirjas, et asfaltkattega tee on keelatud. Praegu võiks seda muuta, et kasvõi külastuskeskuseni oleks kõvakattega tee. Teede soolamine suveperioodil, need lõigud võiksid olla kavas kajastatud.

T. Nigola: Maanteeamet rekonstrueeris möödunud suvel Postiteed, lepiti Maanteeametiga kokku, et neid teede profiile ei muudeta. Minu arvamus, et Karulas annab samuti rõhudes kohalikele miljöle, teid parandades sellega arvestades.

O. Till: Rebasemõisa tee puhul juhtus selline asi, et teede pealt mahasõite ei tahetud teha. Meie jaoks on oluline, et oleks põldudele ligipääs.

T. Nigola: oluline märksõna, kui teed lähevad rekonstrueerimisele, tuleb kohalikel hoida pilk peal.

K. Kuusksalu: teede probleeme saame kavas kajastada.

U. Uri: soolatomisega on omad probleemid, see ei ole kõige keskkonnasõbralikum teguviis. Näiteks on veekogude lähedal teede soolamine tolmu vältimiseks keelatud.

Informeerimine:

H. Kivisild: infojagamisest kohaliku vaatevinklist oleks kindlasti oluline Tarupettäi ilmumine regulaarselt. Tähtis on, et Tarupettäi koostamine oleks kavas sees. On veel mingi varu Karula rahvuspargi voldikuid (kolmes keeles), neid võiks jagada.

E. Luik: väga hea ja vajalik on infovoldikute olemasolu.

U. Uri: voldikus olev kaart on väga hea, aga voldik tuleks 2020 aastal uuendada.

T. Trolla: infovoldikud kindlasti kavasisse kirjutada. Kordustrükid samuti.

H. Kivisild: Üllatusena tuli, et kohalikud ei vaata veebilehte. Veebileht kolitakse varsti mingi suurema lehe alla.

T. Trolla: kohalik list on juba päris pikalt kohalike seas toiminud. See on asjalik list.

H. Kivisild: veebilehel on võimalik ettevõtjatel enda kohta infot jagada.

Üldised suunad:

H. Kivisild: Oleme punktid nüüd läbi käinud, kas on midagi olulist, mis on jäänud kahe silma vahele?

T. Trolla: kavas võiks olla sees, mis võimalused siin on ja mis on eesmärk. Näiteks on eesmärk lisaks noortele harida ka täiskasvanuid.

O. Till: kavas tuleb ikka panna, et programme saaks teha ka teised (MTÜ-d).

U. Uri: radade osas võtke kontaktid ka Vänta Aga rattaklubi esindajalt.

H. Kivisild: kaardisüsteemis võiks olla kõik rajad näha.

M. Zimmer: sündmused jäid hetkel kajastamata.

K. Kuusksalu: Mõelda, kas külastajate arv võiks kasvada ja kes oleks millest huvitatud. Ehk võiks suund olla külastusperioodi hajutamisel, peamiselt on praegu kogu koormus suvel.

T. Ploom: meil on nägemus Karula rahvuspargist, et see võiks olla ürgne, mõnus metsane.

O. Till: Soomaa näitel on sealne aktiiv ennast üles ehitanud turismile. Kui vaadata Karulat, siis siin ei ole suurt turismipakkujat.

T. Ploom: meie põhiline klient on loodusfotograaf, taimede huvilised – looduse fännid. Mina tahaks ka promoda Karula rahvusparki, tahaks hakata tegema temaatilisi matkasid. Kardan, et jään oma tegemistega teistele jalgu.

H. Kivisild: ruumi on siin kõigile.

Ü. Anijer: ettevõtjate lehele võiks panna ka MTÜ Looduse märkajad.

K. Kuusksalu: kuidas Kaspar teie, kui uus ettevõtja seda näete, mis on teie visioon turismi valdkonnas?

K. Karjus: mulle meeldib, kui rahvast ikka käib, aga suurt massi sinna ei oota. 20 inimesega grupile suudan terve päeva sisustada. Majutust ja toitlustust on siia vaja, pakuksin kvaliteetset teenust.

T. Denks: kas Karula rahvuspargis on hetkel kohta, kus saaks haagissuvilaga peatuda (elektriühendus, vesi)? RMK sellega ei tegele, eraettevõtjad võiksid sellele mõelda.

M. Urbanik: rentnikule on see ettepanek ka, et karavaniparklale oleks valmidus olemas.

O. Till: tahaks seda üldosa näha. Ettepanek muuta kaitsekorralduskava pealkiri!

Kokkuvõte:

- Rebasemõisa torni remontimine on maaomandi taga
- Matkaradade puhul on RMK-l plaanis jätkata olemasolevatega, kui ei teki probleemi maaomandiga
- Korda tuleks teha laste mänguväljak
- Kaaluda koostööd kunstiakadeemiaga
- Invaradade rajamise kaalumise
- Jätkatakse nende lõkkekohtadega, mis on hetkel kasutuses
- Probleem murutraktori või ATV-ga radade ja lõkkekohtade niitmisel, sest iga kord tuleb selleks kaitseala valitsejalt luba taotleda
- Võru keele kasutamine infotahvlitel
- Rahvuspargi logo kasutamine tutvustavatel stendidel
- Tõkkepuude kasutamine valitud kohtades (nt Õdri järve ääres)
- Külastuskeskuse ekspositsiooni uuendamine
- Kaaluda rahvuspargi rolli teabekeskusena kultuuripärandi tutvustamisel väljapoole rahvusparki
- Maha tuleks võtta nende turismiettevõtete sildid, mis enam ei tegutse
- Kaaluda säästva turismi põhimõtete rakendamist
- Teehoolduspõhimõtete kajastamine ja ettepanekute tegemine mustkatte või asfaldi kasutamiseks suurema koormusega teedel
- Tarupettai regulaarne koostamine
- Infovoldikute korduustrükkimine ja uuendamine

- Täiskasvanutele suunatud keskkonnaharidus
- Kaitsekorralduskava toetus MTÜ-dele programmide ja sündmuste korraldamiseks
- Ettepanek muuta kaitsekorralduskava pealkiri

Järgmine kohtumine 23. mai 2018 kell 9.00 Ähijärvel.

(allkiri)

Kadri Kuusksalu
koosoleku juhataja

(allkiri)

Eleri Laidma
koosoleku protokollija

KÜLASTUSKORRALDUS JA
KESKKONNAHARIDUS

KARULA KAITSEKORRALDUSKAVA 06.04.2018.

ÄHIJÄRVE
Kell 9.00 - 12.00.

NIMI

KONTAKT

1. Helen Kivisild	helen.kivisild@keskkonnamuutlus.ee
2. Elis Luik	elis.luik@vorumaa.ee
3. Monika Rogubauk	monika.rogubauk@valgamaa.ee
4. Ülle Anier	ylle.anier@gmail.com
5. Tiina Ploom	tiina.ploom@gmail.com
6. Mures VRI	mures@valgamaa.ee
7. Teele Sõgola	teele@kobras.ee
8. Rolf Saarna	rolf.saarna@gmail.com
9. Eleri Laidma	KeA
10. Kadri Kuuksalu	KeA
11. Tiia Trolle	tiia.trolle@gmail.com
12. TARMO DENKS	TARMO.DENKS@rsk.ee
13. Tiia Ilmut	Tiia.ilmut@rsk.ee
14. Mati Verbanik	mati.verbanik@rsk.ee
15. Merike Tsimmer	merike.tsimmer@rsk.ee
16. Olivia Tii	oliviatiia@gmail.com
17. Karyn Karijas	karynkarijas@gmail.com